

Sămănătorul

Redactor responsabil:
Simeon Rusu

Redacția: Piața Regele Ferdinand 12
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 1, 10 și 20 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru instituții și autorități anual . . . 200 Lei
anual întreg . . . 400 Lei
Pentru particulari { jumătate de an . . . 60 Lei
trei luni . . . 30 Lei

1 DECEMBRIE

Români! S'apropie de pragul casei noastre ziua de 1. Decembrie. Ca mâine ea va bate la ușa fiecărei inimă de român. Să îmbrăcăm cu toții haină aleasă de sărbătoare. Să împodobim casele noastre și așa s'o așteptăm. Să aprindem lumini să ardă drept jertfă pentru sufletele acelor sute și sute de mii, cari și-au sacrificat viața pe altarul desrobirii noastre.

Se umplem bisericile noastre românești, a credinței noastre strămoșești cu mirosul tămâiei, cu tămâia recunoștinței noastre, cu rugăciunile noastre de mulțumire.

Aprinde-ți, Români, lumini în Casa Domnului în aceasta zi, care ne-a arătat „Lumina cea Adevărată” după întunericul suferințelor de veacuri.

Fumul de tămâie sfințită să se înalță către bolta cerească, de unde s'a pogorât nouă să aflăm „Credința cea Adevărată” după desneșdea veacurilor pline de suferințe.

Rugăciunea noastră să ingenucheze înaintea Impăratului ceresc, de la Care cu toții am luat „Duhul și Spiritul Cereșc” a mântuirii noastre pentru toate veacurile ce vor veni.

Veniți, Români, să ne închinăm în această zi și să cădem către Christos, celce s'a îndurat de chinurile răstignirii noastre și ne-a gătit nouă împărăția Sa și aici pe pământul românesc de mii de ani, creștinesc de mii de ani.

În această zi să se umple gurile noastre de lauda Ta Doamne, Celce ne-ai învrednicit pe noi, cei mai păcătoși fii de pe tulpina marelui neam Românesc, să ne împărțăm de bucuria împlinirii visului strămoșesc, pentru care ei, înaintașii noștri au luptat cu vitejie lupte drepte, au suferit lanțurile robiei, au purtat durerea împilării, au îndurat chinurile morții de apă și de foc, de foamă și sete, de frig și de căldură, de zdrobiri și de frângeri. Căci ei cu moartea lor pe moarte călcând, ne-au dat nouă învierea în această zi.

Veniți să vedem cum zace în mormânt trecutul negrelor suferințe și să vedem cum să răstrânge pe oglinda ochilor noștri, strălucirea fericirilor de care se va putea face părtaș viitorul neamului nostru.

Veniți Români cu suflete curate și bune la liturgia sfântă de 1 Decembrie. Veniți să ne închinăm prin măreția ei Impăratului ceresc.

N. E. V.

Pensionarii

O serie de atacuri veninoase s'au produs în presă față cu legea votată în sesiunea trecută pentru recunoașterea drepturilor la pensie a funcționarilor ce-au denegat pe vremuri jurământul de fidelitate regimului românesc. S'au folosit cuvinte aspre la adresa pensionarilor aproape în întregime maghiari — numiți dezertori civil. În legătură cu această, un cumplit atac împotriva guvernului național-țărănesc, că îngrășă pe banii statului elementele dușmănoase țării și contribuie la strângerea fondurilor secrete de propagandă antiromânească.

Se încearcă prin aceasta să se deschidă un proces dureros menit să sape și mai profunde divergențe între români și maghiari. Evident — un rău serviciu pentru potolirea pașnică a pasiunilor prea exagerat naționaliste și de-o parte și de cealaltă. Generozitatea românească, atât de mult hulită și pognegrită în streinătate prin cele mai tendențioase neadevăruri — este calificată de presa dela București drept un act de inconștiență criminală. N'am cefit nici un cuvânt de apărare al guvernului din partea minoritarilor — în schimb se continuă organizarea rezistenței acestora față de guvern, pe motiv — că statutul minoritar n'ar fi fost înscris în mesajul regal. Nimeni nu s'a așteptat la un gest de apărare a minoritarilor, căci aceștia continuă aceiaș greșală, cași presa dela București, de-a alimenta nemulțumirile în mod tendențios.

O datorință morală de restabilire a adevărului totuș se impune. Nu în favorul guvernului, ci în cel al funcționarilor maghiari demisionați din serviciile publice, odată cu unirea provinciilor cu patria mamă. O simplă constatare obiectivă. Se poate califica oare dezertare dela datorie denegarea jurământului de către funcționarii maghiari pe timpurile, când vedeau desmembrarea țării — ce-o socoteau a lor, pe temeiul drepturilor istorice?

Putea oare statul român să se aștepte la o închinare bruscă — aș putea spune la prăbușirea morală a tuturor elementelor intelectuale, în mare parte crescuți în spirit de intoleranță șovină față de români odată cu schimbarea supremației politice? Față cu un asemenea act de supunere civilă — ar fi rămas în coavingerea noastră, că biurocrațismul maghiar în realitate era putred și gata la ori-ce tranșacțiuni de conștiență. Să nu se treacă niciodată peste omeneșcul în om. Au fost elemente, cari în durerea lor sufletească au părăsit locul nașterii lor și cine s'ar încumenta să-i descalfice? Să-i numească dezertori dela datorie?

Ceace mie îmi este sfânt — și naționalitatea mea îmi este sfântă — trebuie să presupun, că este sfânt și în concelășeanul meu minoritar. Funcționarii maghiari supuși idealului lor de naționalitate, aveau în momentul părășirii funcțiilor lor, drepturi la pensie. E părea cea mai amară a funcționarului, când ajunge la bătrânețe, să-și primească banii de pensie, cari îi s'au detras an de an din leafă. Nu se putea, ca statul român să nu recunoască mai curând sau mai târziu acest drept pentru care guvernul nu așteaptă nici o recunoștință din partea minoritarilor.

Totuș le-am aduce și acestora ceva aminte. Anul aceasta ne-a vizitat din încredințarea biroului internațional al Societății națiunilor Doamna Baker. Ea povestește în raportul — reprodus în „extenso” de foile din Ungaria — că s'a întâlnit în Banat cu un șvab care se reîntorcea din Jugoslavia. Stătuse acolo și văzuse la rudeniile sale viața de-acolo și reîntorcându-se acasă — cu mâna pe piept a declarat reprezentantei Societății Națiunilor. „Doamnă, de când am văzut ce-i la vecinii noștri, am devenit cel mai devotat patriot al țării mele”.

Dr. Alexandru Ceușianu

Voci din presă

„Flori de Mai”

Ziarul „Patria” în no. 255 din 27 Nov. 1930 face următoarea apreciere asupra volumului de versuri „Flori de Mai” a redactorului nostru S. Rusu:

„Tânărul publicist Simeon Rusu ne-a făcut odată cu venirea toamnei o plăcută surpriză, prezentându-ne un nou volum de versuri intitulat „Flori de Mai”. Un volum cu peste cincizeci de poezii, în cari încrețea își revărsa din belșug și lacrimile dragostei și florile bucuriei viscolilor de primăvară. Cu toată umbra de influență a poezilor atdeleni și îndeosebi influența lui Goga și Z. Bărsan, versurile dlui Rusu aduc ceva din freamătul câmpiei și mai ales un miros evocator de amintiri, de suflete și arhaism pe care îl desprindem clar și numai din următoarele:

„Eu am un colț de țară, unde mă simt acasă;
de plâng aici, m'astămpăr; de cânt îmi vine
[dec dorul;
aici cunosc livada și cântecul de coasă
și-un tată ce-și sărută cu-atâta dor feciorul”.

S'aa casa pârîntescă descriși atât de plastic în următoarele:

O casă, cu obloane verzi
la marginea de drum de țară,
în jurul ei
mălini
și crini
e cea mai scumpă-a mea comoară”.

Dar Florile de Mai mă conștin și alte lucruri frumoase cari îndreptățesc să credem că autorul lor ne rezervă frumoase surprize pentru viitor.

FOIȚA

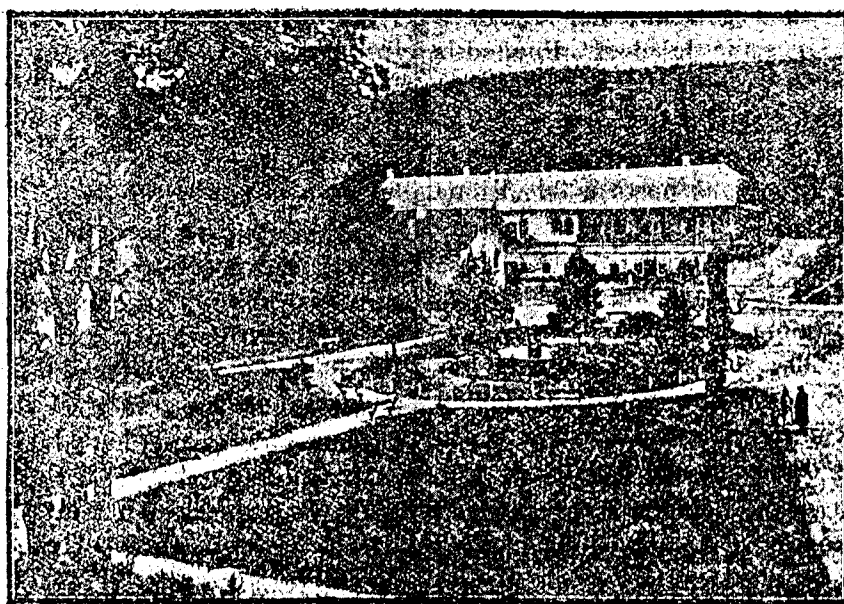
Alex. Papiu Ilarian

Cu ocaziunea desvelirii bustului la Tg.-Mureș acestui mare bărbat, fiu al Câmpiei Transilvaniei, reproducem după „Curentul” articolul de mai jos.

Se va desveli la Tg.-Mureș bustul istoricului și bărbatului politic Alex. Papiu Ilarian (1827—1877). Monumentul s'a ridicat în fața liceului de băieți, din inițiativa unui comitet compus din profesorii școlii. Bustul turnat în bronz e o valoroasă realizare artistică, datorită sculptorului Faur din București.

După monumentele închinare lui Simion Bărnuțiu în Șimleul Silvaniei, d-rului L. Rațiu, Turda și lui Avram Iancu, Târgu-Mureș, pomenirea în bronz a neobositului istoric și patron al liceului de băieți este a patra închinare de recunoștință pe care anul 1930, o aduce memoriei marilor luptători pentru cauza națională a românismului din Ardeal și cu deosebire splendeidei generații a anului 1848.

Alex. Papiu Ilarian, s'a născut în anul 1827 la Budiu, sat amărât de tobagi depe câmpia Transilvaniei. Ca student încă, în vârstă numai de 21 ani, pe când era cancelist la tabla regească din Tg.-Mureș, tânărul Alexandru dela Budiu, cum îl numea poporul, prin

Vedere din Borssec, „Parcul”

Luptele „Sămănătorului“ și succesele

În timp relativ scurt, nu mai mult de 1/2 an „Sămănătorul“ și-a îndeplinit cu conștiințositate menirea atât de propagandă culturală, cât mai ales de zădărire a tuturor neregulelor, ilegalităților și abuzurilor.

Incepând cu fapte de pușină însemnătate, ca d. ex. introducerea unei orchestre de țigani la cinematograful, în locul zdrăngăniturii unui pian ruginit; supravegherea și aplicarea sancțiunilor legale unei puturoase fabrici de brânză în plin centru orașului, etc. și până la curățirea Erbușului de toate uscături-

riile, cari se desfășau în abuzuri de tot soiul — „Sămănătorul“, credem, și-a făcut datoria.

Un alt succes, pe care cu satisfacție îl înregistrăm astăzi este, cumpărarea de către cei în drept a splendidei case „Mara“ pe seama poștei, a cărei local neigienic și absolut necorăpunzător, am menționat-o de vre-o câteva ori în termeni nu prea deligați.

Noul local, cumpărat cu 2 1/4 milioane Lei, va fi aranjat cu tot confortul modern.

Informațiuni

— Pentru statua lui Petru Maior. În 23 Nov. c. au fost convocați în sala Primăriei membri comitetului „Astrei“ despărțământul Reghin și fostul comitet și membri soc. „Tinerimea română“ din Reghin, în scopul de-a se alege un comitet pentru ridicarea unei statui lui Petru Maior. După raportul fostului casier al „Tinerimei rom.“ dl Gh. Maior, soc. Tinerimei a adunat pentru statuia lui P. Maior 61 mii Lei, pe cari îi pune la dispoziția comitetului ce se va alege. După mai multe discuții se alege un comitet format din membri comitetului „Astra“ (5) și alți bărbați, total 11. Și anume: Dr. E. Nicoară, Dr. Al. Ceușianu, Dr. E. Popa, Gh. Maior, Ion Popescu Dr. I. Harșia, A. Popa, Aurel Pop, Ion Maloș, I. Conț și G. Cherecheșiu.

— Cerc cultural în Beica de sus. Cercul cultural al 15-lea Sămăhialul de pădure și-a ținut a 2-a ședință obișnuită în Beica de sus, în 23 Nov. c. cu următorul program: Cuvânt de deschidere, Ion Pop inv.-dir. „Limba și credința strămoșească“ Dr. E. Nicoară. Dș. Eliza Șuteu: Lucrul manual la fete. Dr. V. Nicolescu: despre gaze A încheiat dl. Pöp. A mai cântat corul școl. primare condus de dl. inv. Simeon Cioloca.

— Înaintări. Încetăm cu plăcere înaintarea la gradul de președinte de Tribunal a vrednicului judecător dela penale dl. Dr. Mihai Marinoviciu. Cu acest prilej trimitem calde felicitări

— Desvelirea bustului Papiu Ilarian. Luni, 1 Decembrie va avea loc în cadrele unei mari solemnități desve-

lirea bustului lui Papiu Ilarian la Tg-Mureș. Guvernul va fi reprezentat la aceste serbări prin dd. miniștri Costăchescu și Iunian. Festivitatea este organizată de liceul „Papiu Ilarian“ în fața căruia va fi așezat bustul.

Știri mărunte

— Poezia „UN FIR DE CICOARE“ a redactorului nostru dl S. Rusu, publicată în „Sămănătorul“ și în volumul de curând apărut „Flori de Mai“, a fost reprodusă în fruntea frumoasei și îngrijitei reviste americane „Romanul“, ce apare la Cleveland, Ohio, în No. 11 din Noemvrie 1930.

— Câți catolici sunt în lume. După o statistică oficială a Vaticanului, numărul catolicilor din toată lumea se ridică la 341 milioane, repartizați astfel: 208 milioane în Europa, 110 milioane în America, 16 milioane în Asia, 5,4 milioane în Africa și 1,6 milioane în Australia.

— S'a descoperit microbol paraliziei în fantile? Se anunță că d. Francis Lucas crede a fi găsit, în decursul ultimelor sale experiențe, germele paraliziei infantile (poliomelita), descoperire care ar permite salvarea alături vieții omenestii.

Nou! **Nou!**

A apărut:

EPISTOLA ALBĂ

comedie în 2 acte
de
Al. Ceușianu

Se află de vânzare
la toate librăriile
și la redacție **Pretul 60—Lei**

**Cețiți și răspândiți
„SĂMĂNĂTORUL“**

știința energia și curajul său neînfricat, devine unul din conducătorii neamului său. E unul din eroii zilei de 3—18 Mai 1848 și unul din organizatorii istorice adunări de pe câmpia libertății. Alături de marele discurs al lui Bărnăuțiu, de îndemnul eroicilor tribuni Iancu și Buteanu, cuvântul de foc al lui Papiu, a spintecat întunericul nesigurății și îndoelii de suflet, a biciuit timiditatea celor slabi, a susținut curajul șovăelnic, a canalizat aspirațiunile confuze ale marelui mulțimi, prilejuind acea splendidă manifestare de conștiință națională de pe câmpia Blajului. El a fost unul din crainicii suferințelor noastre unul din cei ce au dat energică expresie sentimentului de revoltă al unei mari conștiințe oprimate.

Spre deosebire de falanga celorlalți corifei latiniști, în scrierile sale, el nu se oprește la problema originilor noastre și studiază trecutul de suferințe al Românilor ardeleni și luptele lor pur-

tate împotriva tendințelor de cutropire maghiară.

Din aceste preocupări a rezultat istoria Românilor din Dacia superioară, lucrare istorică de o minuțioasă documentare o bogată informație și o vi-guroasă pasiune de adevăr. Punând la contribuție variatele sale cunoștințe istorice, o ascuțită dialectică și o remarcabilă erudiție juridică, el reușește să ne dea în cealaltă operă a lui „Istoria constituțională a Transilvaniei“ o lucrare de mare importanță națională, lucrare tradusă în mai multe limbi străine. Ea reprezintă culminația gândirii juridico-politice a mișcării latiniste. Harnic cercetător istoric, a desgrobat mulțimi de documente și le-a publicat în al său Tezaur de documente istorice.

Academician profesor, jurist, ministru în Cabinetul Kogălniceanu (1864), el n'a făcut nici odată sgomot în jurul numelui său, nici nu s'a amestecat în tumultul prea adeseori ste-

Despre femei

— Sărutarea este o telegramă de dragoste cu răspuns plătit.

— Femeia seamănă cu locuințele spaniole: cu uși multe, ferestre puține; este mai ușor să pătrunzi în inima lor, decât să citești într'ânsa.

— Femeile cari n'au toane, au desigur capricii.

— Femeile par sugestionate, când li se spune: te iubesc. Ele sunt supărate, când nu li se spune.

— În dragoste:
femeia virtuoaasă zice: *nu*,
pasionata: *da*,
capricioasă: *da și nu*,
cocheta: *nici da, nici nu*.

— Există femei, a căror singur merit este: de-a fi o soție frumoasă.

— Femeia rea, e mai rea decât furtuna: furtuna te bagă în casă, pe când femeia rea te scoate din casă.

— Câinile poți să-l speli și să-l piepteni, că tot câine rămâne; femeia rea ori o bate, ori o lasă, tot femeie rea rămâne.

— Fata, *inger* în tinerețe, se face *diavol* la bătrânețe.

— Reuniunea Femeilor cu concursul grădinei de copii va da în 3 Dec. c. o producție teatrală împreună cu diferite jocuri și cântece, la care publicul este invitat cu drag.

No. 152/1930. 1012

Publicație de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc prin aceasta public, că în baza deciziei No. G. 2041—1930 a judecătorei rurale Teaca în favorul reclamanților Băncii „Ajutorul“ din Teaca reprezentat prin avocat Dr. Aurel Caliani din Teaca pentru încasarea creanței de 7000 Lei și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 5 Decembrie 1930 orele 14 p. m. la fața locului în comuna Craești unde se vor vinde prin licitație publică judiciară 2 cai, hamuri și trăsura în valoare de 14.000 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Teaca, la 18 Noemvrie 1930.

Al. Orbok. delegat jud.

Nou! **Nou!**

A apărut:

FLORI DE MAI

de
S. RUSU

De vânzare la redacție
Pretul 40—Lei.

PRIMĂRIA COM. LUNCA-BRADULUI
No. 1212—1930. 1010

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală, că în ziua de 18 Decembrie 1930, orele 11 1/2 a. m. în localul Primăriei Lunca-Bradului se va ține licitație publică cu oferte închise (cu caracter urgent) pentru vânzarea alor 600 m³ lemne de fag de foc în picioare aflătoare în pădurea Ilva Mare pentru prețul de 50 Lei per m³ Vadiu 5%.

Supra oferte nu se primesc. Condițiunile mai detaliate se pot vedea la primăria comunală.

Lunca-Bradului, la 25 Nov. 1930.
Primar: Andrei Ulica.

Notar: Cerghezan.

PRIMĂRIA COM. LUNCA-BRADULUI
No. 1212—1930. 1009

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală, că în ziua de 18 Decembrie 1930, orele 11 1/2 a. m. în localul primăriei Lunca-Bradului, se va ține licitație publică cu oferte închise pentru darea în întreprindere a exploatarii și transportului la Mureș a lemnelor de brad din parchetul 1930/1931, pădurea Ilva Mare, în cantitate de cca 600 m³.

Vadiu 5%.
Supraoferte nu se primesc. Condițiunile mai detaliate se pot vedea la Primăria Comunală.

Lunca-Bradului, la 27 Nov. 1930.
Primar: Andrei Ulica.

Notar: Cerghezan.

SPIITALUL JUDEȚEAN REGHIN.

Publicațiune.

1002

Se aduce la cunoștința a celor interesați, că în ziua de 20 Decembrie 1930, ora 9 a. m. se va ține licitație publică în Biroul Administrației Spitalului Reghin, pentru furnizarea revizitelor de cancelarie, necesare pe anul 1931.

Doritorii se vor prezenta la data fixată cu ofertă închisă.

Condițiunile de plată și furnizarea se pot vedea în Biroul Administrației

Direcțiunea Spitalului Reghin.

SPIITALUL JUDEȚEAN REGHIN.

Publicațiune.

1001

Se aduce la cunoștința publică, că în ziua de 20 Decembrie 1930 ora 9 a. m., se va ține licitație publică pentru aprovizionarea Spitalului pe anul 1931 cu următoarele articole:

1) 10—12.000 kg. Pâine calitate I. și II.-a
2) 4—5.000 Carne de vacă și vițel, porc, miel cum și untura necesară.

3) Toate articolele de alimentație, lapte, coloniale, alimente, cum și întreg materialul necesar la gospodăria unei case.

Condițiunile de furnizare, plată etc. se pot vedea zilnic în Biroul Administrației Spitalului. Doritorii vor prezenta la data fixă oferte închise.

Direcțiunea Spitalului Reghin.

PRIMĂRIA COMUNE STÂNCENI.

No. 198—1930. 1008

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală, că în ziua de 17 Decembrie 1930, orele 2 1/2 p. m. în localul primăriei Stânceni, se va ține licitație publică cu oferte cu caracter urgent pentru vinderea alor cca 2500 m³ brad și molid din pădurea Rechișana.

Pretul de strigare lei 130 per m³ Vadiu 5%.

Supraoferte nu se primesc. Condițiunile mai detaliate se pot vedea la primăria comunală.

Stânceni, la 24 Noemvrie 1930.
Primar: ss. Răpan.

Notar: ss. I. Cerghezan.